

Från redaktionen

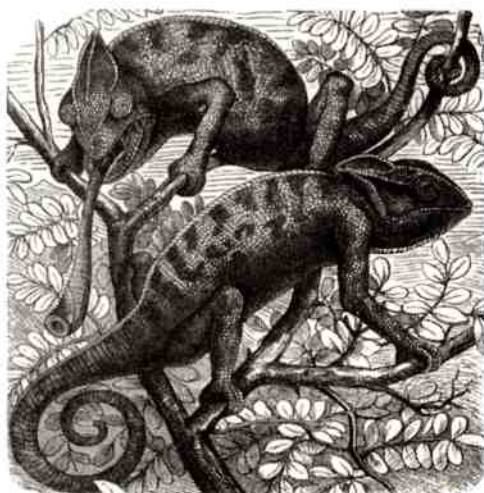
Gensvaret var enormt när redaktionen för *Kvinnovetenskaplig tidskrift* förra året gick ut med ett *call for papers* inför ett planerat temanummer om teori och metod. Ett trettiotal forskare kände sig manade att skicka in abstracts och artiklar, de allra flesta av hög vetenskaplig kvalitet. Något förvånande visade det sig dock att få förslag tog upp det vi hade väntat oss, det vill säga artiklar som explicit utvecklade och reflekterade kring feministiska teorier och metoder. Däremot framträdde snart ett annat minst lika intressant tema, om genusforskningens betydelse och inflytande inom olika forskningsområden.

Kanske kan resultatet tolkas som ett uttryck för att ett viktigt steg tagits i processen att integrera kunskaper från genusforskningen även inom discipliner där perspektivet inte

haft någon självklar plats. Medan utvecklingen nått långt inom humaniora och samhällsvetenskap har inriktningen inte upplevts som lika självklar inom flera andra vetenskapsområden. Men kanske är genusforskningen i Sverige nu mogen att på allvar tränga in i ämnen som stadsplanering, beteendekologi osv.

Det som behövs för att åstadkomma förändring är en vetenskaplig tyngd som kan utmana respektive ämnes förgivettagna teoretiska och metodologiska grundantaganden. Att den feministiskt inspirerade forskningen nu utgör en motvikt inom flera nya områden ser vi flera exempel på i det här numret av *Kvinnovetenskaplig tidskrift*. Temat har i stället för det allmänt formulerade ”teori och metod”, döpts till ”Utveckling, förnyelse, förändring”. Den feministiska teoretiska och metodologiska utvecklingen fortskrider och kommer även framgent att utmana ”science as usual”, för att låna Sandra Hardings formulering.

Numret inleds med två artiklar som på ett intrikat sätt berör genusforskningens och de feministiska teoriernas självreflekterande sida. Först ut är Sara Edenheim och Cecilia Persson, som i artikeln ”Enade vi falla, söndrade vi stå! Reflektioner om kontinuitet, kronologi, myter och stringens” diskuterar hur den feministiska teoretiska mångfalden tenderar att bli enfaldigt förenklad på grundkurserna inom universitet och högskola. En möjlig förklaring finner de i ett behov, både hos vissa lärare och studenter, att skapa en identitetsbekräftande kontinuitet

genom genusvetenskapens framväxt. Författarna menar att detta är både pedagogiskt och teoretiskt kontraproduktivt. Istället efterlyser de en genealogi som inte duckar för interna motsättningar utan redan från början visar på de konflikter som finns inom genusforskning och feministisk teori.

Därefter följer Catrine Anderssons undersökning av vart det feminina tagit vägen i feministisk teori, i artikeln "Om queer femininitet och iscensättandet av kön". Heterosexuell femininitet likställs ofta med kvinnlig underordning, medan manlig femininitet och kvinnlig maskulinitet betraktas som gränsöverskridande. Varken feministisk teori eller queerteori har på ett tillfredställande sätt teoretiserat femininiteten. Med utgångspunkt i Ulrika Dahls texter identifierar Andersson ett subversivt görande av kön med epitetet "för mycket" – ett sätt att vara feminin utanför patriarkatets ramar.

Därefter följer tre bidrag som visar hur genusforskning och feministisk teori belyser och synliggör inomdisciplinära stereotyper

och skevheter. Anita Larsson artikel "Makten över rummet: Om genusvetenskap i samhällsplaneringen" visar hur det synbart neutrala planerandet av vår omgivning präglas ett tänkande som underordnar det reproduktiva och överordnar det produktiva. Det uppstår ett dilemma, menar Larsson, när man försöker tillgodose det man uppfattar som kvinnors behov *samtidigt* som man vill förändra kvinnors förutsättningar. Larsson vill hellre tala om kvinnors och mäns olika erfarenheter och hon introducerar vardagslivsperspektivet som ett sätt att närma sig olikhet utan att befästa stereotyper. Larsson menar vidare att det är viktigt att jämställdheten inte görs till en kvinnofråga och att planerare måste få bättre verktyg för att uppnå jämställdhetsmålen än de som idag erbjuds i form av generella målsättningar och styrdokument.

I artikeln "Genusforskning inom teknisk fakultet: en kunskapspolitisk utmaning" redovisar Elisabeth Gulbrandsen, Lena Trojer, Christina Björklund och Pirjo Elovaara sina erfarenheter av att applicera genusperspektiv på teknisk fakultet och i teknisk vardag. Kraven på en öppnare dialog mellan medborgare, politiker och experter innebär helt nya utmaningar för forskningen. Feministisk teknovetenskap visar sig vara en ypperlig källa till nytänkande, där användning av begrepp som "situerade kunskaper" och "ödmjukhetens tekniker" kan skapa nya sätt att förstå spelet mellan vetenskap, politik och samhälle.

Måns Anderssons och Miriam Eliassons artikel "Hur görs djur? Könstereotyper och androcentrism i studier av andra arter än *Homo Sapiens*", för oss in på ett område som berör de flesta. Vem har inte undrat över alla de beskrivningar som finns i naturfilmer och sagoböcker om djurs människolika beteende? Andersson och Eliasson förkastar inte nödvändigheten av att kunskap kan överföras från en art till en annan, vilket är en förutsättning för medicinska djurförsök. Däremot ser de en fara i att könstereotypa föreställningar baserade på människors beteende slentrianmässigt används för att förklara djurs beteenden, och att detta ofta antas bero på genetisk närhet. De efterlyser en "betingad" genusreflex hos alla som arbetar med djurs beteende för att falska stereotypa överföringar ska kunna undvikas.

Mona Lena Krooks artikel "Finns det feministiska metoder inom samhällsvetenskaplig forskning?" ställer frågan om feminismens mångfald på sin spets. Varför påstås det ofta att det inte finns några feministiska metoder och bara en metodologi, när det går att identifiera flera av bådadera? Vad är det feministiska samhällsforskare gör för att skapa ny, och ofta

annorlunda kunskap, som annan samhällsforskning *inte* gör? En öppenhet och lyhördhet för mångfalden inom genusvetenskap kan ge en bättre bild av vad genusforskningen som vetenskap sysslar med, menar Krook.

Sista ordet denna gång går till Åsa Eldén som reflekterar över anklagelserna om vetenskapligt ohederlighet i fallet professor Eva Lundgren.

Fler tillfällen att reflektera kring feministisk teori och metod kommer att ges vid två konferenser i Sverige framöver. Kvinnovetenskaplig forum på Samhällsvetenskapliga fakulteten i Umeå anordnar 14–17 juni 2007 konferensen "Past, Present, Future: From Women's Studies to Post-Gender Research". Deadline för abstracts är 1/11 2006. Mer information hittar du på: www.umu.se/kvf/ppf.html.

Under år 2008 planerar Centrum för genusstudier i Stockholm en konferens med temat "Feministers bruk av metoder" (mer information kommer att läggas ut på: www.kvinfo.su.se).

Katarina Leppänen